

Autorizovaný inspektor: břevno v oku politikaření a korumpování

Author: Igor Dřevíkovský | Published: 03.11.2010

Jakkoli jako instituty mají zkrácené stavební řízení a autorizovaný inspektor lečjaké to smítko v oku, v zásadě se staly hlavně břevnem ve zrakových orgánech těch, kterým dřívější stavební zákon poskytoval značný prostor pro prosazování nikoli veřejných, ale vlastních zájmů. Definujeme je jako politiky vůbec a jejich místní reprezentace především, s nimi propojené aparáty stavebních a dalších úřadů a v neposlední řadě i poměrně početné řady občanských iniciativ. Diskuse, která se dnes na toto téma vede, je vzhledem k tomu o to méně akademická a odborná, oč více je účelová. Není tak divu, že v ní padají i slova, názory a argumenty nepřilíš věcné a obsažné. Proto je na místě vrátit se obrazně řečeno na začátek - ke smyslu a účelu stavebního zákona.

„Územní“ není „stavební“

Stavební zákon nepřipouští stavby v případech, kdy mohou být příčinou poškození životního prostředí, omezení vlastnického práva jiných osob a ohrožení státem chráněných hodnot - těmi jsou míněny především zdraví a bezpečnost veřejnosti, památky a také přírodní bohatství. V „ostatních“ případech zákon stavby pomáhá rozvíjet v návazných krocích, které tvoří logickou stupňovitou strukturu: územní plánování, územní řízení a stavební řízení. Takto vytvořený systém v hierarchii „území, správa, veřejnost - stavba, správa, veřejnost - stavba, správa, technika“ je logický a odpovídá soudobé představě o uspořádání a spravování společnosti.

V rámci územního řízení se prověřuje vztah stavebního záměru, respektive stavby k legislativnímu, prostorovému, krajinnému, historickému, technickému a společenskému uspořádání v konkrétní lokalitě. Na základě posouzení všech zmíněných aspektů a faktorů se pak v rámci tohoto řízení dojde k závěru, zda je možné stavbu povolit a pokud ano, pak za jakých podmínek.

Zásadně jiný, byť na územní řízení navazující, je účel řízení stavebního. Jeho smyslem je posouzení technické kvality projektu a splnění podmínek stanovených územním rozhodnutím. Zákonodárce tento účel jasně definoval a není proto možné v rámci stavebního řízení opakovat úkony řízení územního, především znovu projednávat připomínky a námítky účastníků řízení (samozřejmě s výjimkou zákonem stanovených případů). Také proto zákon připouští možnost zkráceného stavebního řízení, jehož protagonistou je autorizovaný inspektor. A tady je zjevně kámen úrazu.

Proč je inspektor nepopulární?

Dříve se v řízení územním leccos přehlíželo s poukazováním na to, že ve stavebním řízení se vše dá „dotáhnout“. Z těch či oněch důvodů nepopulární záměry také bývaly obvykle „prolustrovány“ právě až ve stavebním řízení a jejich investoři tak dostali „za vyučenou“ na samém konci příprav rozhodovacího procesu, tedy v okamžiku, kdy měli už proinvestovány značné prostředky. Dnes je takový postup, ostatně stejně jako vždy nejen iracionální a neefektivní, ale také v rozporu se zákonem. Mj. i proto, že správní orgány, včetně stavebních úřadů, nejsou oprávněny bezdůvodně měnit svá stanoviska.

Inspektoři mají usnadnit management a realizaci kvalitně vedených projektů. Tím se ale stali nevídanou bariérou a překážkou pro místní politické vize, jejichž autoři spoléhali (nedbaje na právní skutečnost) na jejich uplatnění až během stavebního řízení. Tehdy je ale na politiku už pozdě. Navíc: zatímco pracovníky stavebních úřadů může politická reprezentace v místě tak či onak nutit k různým nestandardním krokům či rozhodnutím, v případě autorizovaného inspektora něco takového nepřipadá v úvahu. Jeho kroky se totiž řídí pouze zákonem a jejich kvalitu hlídá jeho hmotná odpovědnost. Inspektor ručí za správnost svých rozhodnutí veškerým svým majetkem - na rozdíl od všech typů úředníků, natož pak politiků. Autorizovaný inspektor je „sám voják v poli“ a jako takový je osobně odpovědný za škody, které z jeho konání vznikly. Nemá žádné politické zázemí či vazby - a to je pro mnohé zásadní vada.

Boj o ideu, lepší praxi nebo...

V diskusi o podstatě zkráceného stavebního řízení zhusta prosvítají snahy zvrátit zákonem nastolenou logickou přehlednost a předvídatelnost celého procesu povolování staveb. Objevují se i argumenty dosti komické. Například obava, že investoři zkráceného řízení zneužijí v zájmu urychlení realizace stavby! Je snad rychlost uskutečnění plánovaného záměru závadná? Je tu stavební řízení od toho, aby se stavba co nejvíce zdržovala a oddalovala? Má někdo v našem státě politické oprávnění uchopit některé typy staveb a protáhnout je vyhnívací kúrou v nekonečném řízení v době, kdy už je fakt samotné stavby, jejich rozměrů a vlivů na okolí veřejně projednáno a následně je o něm i rozhodnuto? Náš právní systém přece neumožňuje zrušit rozhodnutí řádného řízení řízením následujícím, které je na předcházejícím řízení ze zákona naprosto závislé. Proto lze úvahy o možnostech autorizovaných inspektorů obcházet zájmy veřejnosti považovat toliko za záměrnou manipulaci ve prospěch zachování prostředí tradiční komunální korupce v této oblasti.

Zhořklá káva občanských aktivistů

Odmítání autorizovaných inspektorů má ještě další důvody. Ty jsou propojeny se způsobem, kterým se navykla naše společnost sdílet, vnímat a také preferovat ten či onen typ informací. Dnes jsou v oblibě především děsivé zprávy a dětská argumentace. Obě je oblíbenou municí některých občanských sdružení. Ty jsou dnes na jedné straně oprávněně považovány za integrální a nutnou součást otevřené, demokraticky organizované společnosti, na straně druhé některé z nich stavebníky možná stejně oprávněně považovány za kverulanty v lepším a vyděrače v horším případě.

Podle stavebního zákona ovšem občanská sdružení nemají žádný zákonný důvod vznášet své námitky ve stavebních řízeních, k tomu je určeno řízení územní. Nicméně na základě tzv. Aarhuské úmluvy a nedávných soudních rozhodnutí mají být považována za účastníky i v řízeních stavebních. Je to zdůvodněno tím, že vyloučením veřejnosti může vzniknout možnost omezení jejich práv. Obávám se ale, že se jedná o mechanické konstatování obecné pravdy bez jejího zasazení do právního terénu, na němž je stavební řízení postaveno. Snad každý racionálně uvažující člověk uzná, že je nespravedlivé umožňovat jakémukoli subjektu napadnout správní rozhodnutí, které proběhlo na základě řádného řízení a bylo náležitě vypořádáno, v průběhu řízení následujícího, které má jiné cíle a zkoumá odlišné podklady. Takovou nespravedlnost neospravedlní ani záštita evropských úmluv.

Pro občanská sdružení je přece místo hlavně při tvorbě územních a regulačních plánů, tedy v diskusi o záměrech rozvoje obce a jejího okolí. Jejich role v územních řízeních je jistě také opodstatněná, ale je už jasným dokladem toho, že něco není v pořádku. Buď jsou skutečně ignorovány některé veřejné zájmy,

nebo nějaké skupiny, v zájmu svých ekonomických a jiných cílů, vznášejí námitky proti konkurenci ukryté za veřejným zájmem. Ve stavebním řízení je ale veřejnost už činitelem nicotným. Kontrola dodržování technických požadavků na výstavbu, uplatnění technických norem a podobných podrobností neodborníkům nepřísluší.

Dnes a zítra

Příprava staveb je složitá a má mnoho úskalí. Proto je mj. vhodné stanovit bod, za který již do ní politika nemůže vstupovat a za nímž se řeší už jen problémy odborného rázu. Ono místo je ve stavebním zákoně stanoveno okamžikem, kdy rozhodnutí územního řízení nabude právní moci. Toto by měla pochopit odborná i laická veřejnost. Jednou, v době, kdy nyní ještě stále nový stavební zákon už ponese jasné známky zaostalosti, se s touto dnes šokující praxí jistě ztotožníme. Dnes - nanejvýš aktuálně - lze zkrácené stavební řízení vnímat nejen jako racionalizaci celého stavebního procesu, ale i jako instrument v boji proti korupci, která je přinejmenším deklarovaným cílem vládní koalice. Ale nejde jen o tyto „požadavky dne“. Již nyní je nad slunce jasnější, že stavební povolení by mělo být považováno za výhradně technický úkon prováděný autorizovanou osobou a nikoli úředníkem v rámci správního řízení. I proto, že technických nároků dennodenně přibývá a je iluzorní očekávat, že stát bude do budoucna schopen zajišťovat kvalifikovanou kontrolu jejich dodržování svými zaměstnanci. Stejně tak je nepředstavitelné, že by společnost byla ochotná tyto odborníky, jejichž kvalifikace nutně poroste (nebo by měla růst), financovat z daní placených i občany, kteří v životě nezamýšlí postavit ani psí boudu.

Autor působí jako architekt a autorizovaný inspektor.

03.11.2010 09:40, Igor Dřevíkovský